

Bitig Türkoloji Araştırmaları Dergisi, Bahar 2023 / 2: 17-24.

William Shakespeare'in "Romeo ve Juliet" ile Abdülhak Hâmit Tarhan'ın "Nesteren" Adlı Tiyatroları Üzerine Mukayeseli Bir İnceleme

Büşra KENGER*

Öz: Bu makale, İngiliz edebiyatının klâsik eserlerinden olan *Romeo ve Juliet* ile Batı'nın etkisinde kalan Abdülhak Hâmit Tarhan'ın *Nesteren* adlı tiyatroları arasındaki benzerliklerin ve farklılıkların tabililine yönelik mukayeseli bir çalışmadır. Hâmit'in eserlerinde; Pierre Corneille, Victor Hugo, Lord Byron ve William Shakespeare gibi isimlerin eserlerinden tema, motif, şabıs kadrosu gibi benzerliklerin olduğu görülmektedir. Tanzimat devrinde, özellikle Fransız edebiyatının etkisinde olan Hâmit, İngiliz edebiyatından da etkilenmiştir. Hâmit'in birçok tiyatro eserinde Shakespeare'in yansımaları bulunmaktadır. Bu çalışmada incelenen iki oyunda da tema, kurgu ve söyleyişe dayalı güçlü benzerlikler ile karşılaşmıştır. Bu benzerlikler, iki tiyatro eserinin mukayeseli bir incelemesinin yapılmasına bizleri sevk etmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Romeo ve Juliet*, *Nesteren*, *Shakespeare*, Abdülhak Hâmit Tarhan, mukayese.

A Comparative Study on William Shakespeare's "Romeo and Juliet" and Abdülhak Hâmit Tarhan's "Nesteren" Plays

Abstract: This article is a comparative study aimed at analyzing the similarities and differences between "Romeo and Juliet", one of the classic works of English literature, and the play "Nesteren" of Abdülhak Hâmit Tarhan who is an author bear the influence of the West. In Hâmit's works; It is seen that there are similarities in themes, motifs and cast of characters from the works of names such as Pierre Corneille, Victor Hugo, Lord Byron and William Shakespeare. Hâmit, who was especially influenced by French literature during the Tanzimat period, was also influenced by English literature. There are reflections of Shakespeare in many plays of Hâmit. Strong similarities based on theme, plot and diction were encountered in the two plays examined in this study. These resemblances have prompted us to conduct a comparative analysis of these two plays.

Keywords: *Romeo and Juliet*, *Nesteren*, *Shakespeare*, Abdülhak Hâmit Tarhan, comparison.

* Doktora Öğrencisi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Ankara (Türkiye). E-posta: buusraakyuz@gmail.com/ ORCID ID: 0000-0002-1580-3143.

Giriş

Uygarlığın ışıltılı, çekici örneği Batı, özellikle ahlaki değerler açısından tehlike yuvası olarak görülmektedir. Osmanlı döneminde de kullanılan birçok aktarma yöntemi Tanzimat ile birlikte daha dikkatle uygulanmaya başlamıştır. Amaç bir yandan faydalı olanı bulmak, kendi alanına dâhil etmek ama bunu yaparken de kimliğimize zarar verecek unsurları ayıklamaktır. Aktarma yöntemlerinden biri çevirilerdir. Çevrilen metin içerdiği zorunlu yeniliğe rağmen, son aşamada kültüre bağlı bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Yapılan bu çeviriler, edebiyatımıza yeni metinler katarken onlardan etkilenmeye ve taklit etmeye yönlendirmiştir. Bu yönlenmeler; “Avrupalılar bizden her alanda ilerde bulunmaktadır. Yetişmek için kestirme yol, edebiyat dâhil, taklitten geçer.” şeklinde özetlenebilir. Uyarlamalar tiyatro alanında da baş göstermektedir. İlk eserlerde piyes, dekor, kişiler ve tema okuyucunun önüne adeta Batı’yı getirmektedir. Piyenin sonunda okuyucu, o kültürden bir şeyler öğrenmektedir. Abdülhak Hâmit de Batı’dan etkilenen tiyatro yazarları içerisinde yer almaktadır. Hâmit’in, Namık Kemal’in Shakespeare’i uyarlayarak çevirmesi yönündeki tavsiyelerine uyduğu görülmektedir (Yuva, 2011: 55-80).

Tanzimat devri yazarlarının, Fransız edebiyatı ve Fransız yazar-şairlerinden etkilenerek yazdığı eserler görülmektedir. Bu isimlerden biri de Abdülhak Hâmit Tarhan’dır. Bu kadar yoğun Fransız etkisinin yanı sıra Hâmit’in İngiliz yazarın eserlerini okuması ve ondan etkilenmesi ilgi çekicidir. Abdülhak Hâmit, *Romeo ve Juliet*’den Fransızca bir tercümesini okuyarak etkilenmiştir (Karaburgu, 2010: 35).

İngiliz edebiyatının etkisinin en çok görüldüğü bu dönem, edebiyat tarihlerinde en fazla sözü edilen, oyunları en fazla oynanan, başka dillere çevrilen ve uyarlanan Anglosakson oyun yazarı William Shakespeare’in oyun çevirilerinden oluşmaktadır. Bu ünlü Anglosakson oyun yazarının kimi özet, kimi parça ve kimi de uyarlama olmak üzere bu dönemde Türkçeye çevirisi yapılan oyunları arasında *Romeo ve Juliet* de bulunmaktadır. Abdülhak Hâmit Tarhan’ın eserlerinde, çok açık etkiler ve karakterleriyle yer ve zaman yerleşimlerini Anglosakson kültür ve yaşantısına uygun şekilde işlediği görülmektedir (Akkaya, 2019: 522-523).

Shakespeare’in yıllardır parlaklığını yitirmeyen romantik tragedyası *Romeo ve Juliet*, aslında doğuda batıda, kuzeyde güneyde, birçok ülkenin öykülerinde, romanlarında, oyunlarında yer alan, bilinen bir aşk temasını ele almaktadır. Birbirine düşman iki ailenin çocuklarının birbirini sevmesi çok sık rastlanılan bir temadır. Bu temanın ortaya çıkaracağı konu da nerede olursa olsun aşağı yukarı aynı kurguların oluşmasına zemin hazırlayacaktır. Ancak yazarın konuyu ele alış şekli farklılık gösterebilmektedir (Nutku, 2023: 4).

Hâmit, hatıratında 20’li yaşlarındaiken *Romeo ve Juliet* tercümesi okuduğunu ve aynı konuda bir roman yazdığını söylemektedir. Ancak bu eser bugün ortada yoktur. *Romeo ve Juliet*’in Shakespeare’in dünya edebiyatına en çok tesir eden eserlerinden biri olması, tesir altında yazılan eserlerde, çiftlerin birleşmesinde başlarına gelen engelleri ve aşk duygusunun şiiriyetini bizlere yansıtmıştır (Enginün, 1977: 185). Hâmit, bu denli etkisinde kaldığı Shakespeare eserlerine kaybolan romanı dışında da yer vermiştir.

Shakespeare’in *Romeo ve Juliet*, *Hamlet*, *Othello*, *Macbeth* ve *Kral Lear* isimli eserlerinde yer alan tema ve motifler; Abdülhak Hâmit Tarhan’ın oyunlarında benzer

şekilde görülmektedir. Batı edebiyatının en sevilen eserlerinden biri olan *Romeo ve Juliet*, kendinden sonra kaleme alınan birçok tiyatro eserine ilham vermiştir. Bunlardan biri de Hâmî't'in *Nesteren*'idir.

***Romeo ve Juliet*'in Olay Örgüsü**

Verona'da iki soylu aile olan Capulet ve Montague, kan davalı iki ailedir. Aralarında sürekli kavga çıkmaktadır. Montague'nün oğlu olan Romeo, Rosaline'ye âşıktır ama aşkına karşılık bulamamaktadır. Romeo arkadaşları ile Verona sokaklarında dolaşırken; evinde bir balo düzenlemek isteyen Capulet'in hazırladığı listedeki davetlileri baloya çağırması için görevlendirdiği uşağı ile karşılaşmıştır. Romeo listede Rosaline'nin de olduğunu öğrenir. Bunun üzerine Benvolio, Romeo'ya baloya gitmeyi teklif etmiştir. Romeo Benvolio'nun ısrarına dayanamaz, gitmeyi kabul eder. Balo maskeli olduğu için, düşman oldukları ailenin balosuna gitmeleri pek zor olmaz. Baloda Capulet'in kızı Juliet'i gören Romeo, ona âşık olur. Juliet de Romeo'yu görünce ona âşık olur. Romeo'yu baloda gören Tybalt, ona kılıç çekmek ister ama Capulet buna izin vermez. Balodan Juliet'e âşık bir şekilde ayrılan Romeo, Juliet'i görmek için can atar. Juliet'in penceresinden onu izlemeye çalışır. Juliet'i de Romeo'nun aşkı sarmıştır ve o da pencereden bakıp kendi kendine Romeo'ya olan aşkı söyler ve onun Montague ailesinden olmasından yakınır. Juliet'in konuştuklarını duyan Romeo ona aşkı itiraf eder. Juliet, Romeo'ya niyeti evlenmek ise ona haber gönderip merasimin olacağı yeri bildirmesini söyler. Romeo, Rahip Lawrence'ın kilisesine gidip, nikâhlarını kıyması konusunda onu ikna eder. Romeo, Juliet'in gönderdiği Dadı'ya nikâhın öğleden sonra Rahip Lawrence'ın kilisesinde olacağını söyler. Juliet, kiliseye gelir ve Rahip Lawrence ikisinin nikâhını kıyar. Juliet'in kuzeni Tybalt, Romeo'dan baloya gelmenin intikamını almak için onu aramaya başlar. Yolda gördüğü Romeo'nun kuzeni Benvolio ile arkadaşı Mercutio'ya Romeo'yu sorarken Romeo gelir. Romeo ile olan tartışmaları hararetlenince Mercutio ve Tybalt çarpışmaya başlar ve ağır yara alan Mercutio ölür. Bunun üzerine Romeo da Tybalt'ı öldürür. Prens, Romeo için sürgün cezası verir. Romeo, sürgün için Mantua'ya gitmiştir. Juliet'e âşık olan bir diğer kişi de Kont Paris'tir. Juliet'e olan aşkı Capulet'e söylemiştir. Paris, Juliet ile evlenmek ister. Capulet ailesi de ikisinin evlenmesini istemektedir. Kendisine gelen bu teklifi reddeden Juliet'in ailesi ile arası bozulur. Sonunda bir çıkar yol bulmaya çalışan Juliet, Rahip Lawrence'a danışmaya karar verir. Rahip Lawrence, çözüm olarak ona bir iksir hazırlar. Bu iksir onu ölü gibi gösterip, kırk iki saat uyutacaktır. Rahip Lawrence da Romeo'ya durumu anlatacak bir mektup yazacaktır. Juliet'i öldü sanan ailesi onu mezara gömünce Romeo da gelip kendisini mezardan kurtaracaktır. Rahip, Romeo'ya durumu anlatan bir mektup yazar. Juliet, Rahip Lawrence'tan aldığı ilacı anlaştıkları saatte içer. Paris düğün için sabah çalgıcılar eşliğinde Capulet'in evine gelir. Juliet'i çağırma giden Dadı Juliet'i soluksuz bir şekilde bulur. Düğün hazırlıkları yapılan ev yas yerine döner. Juliet'in cenazesi Rahip Lawrence'ın yaptığı dini törenin ardından aile mezarlığına gömülür. Romeo'ya mektup götürecek olan Rahip John mektubu Romeo'ya ulaştıramaz. Romeo, Juliet'ten ayrı kalmanın verdiği acıya dayanamayarak intihar etmek için bir eczacıdan zehir alır. Juliet'in cenazesini gören Romeo'nun uşağı, Romeo'ya haber vermek için Mantua'ya gider. Juliet'in öldüğünü Romeo'ya söyler. Bunu öğrenen Romeo, Verona'ya Juliet için döner. Juliet'in mezarına giderken mezarda Kont Paris'i görür. Onunla vuruşurlar ve Kont Paris ölünce onu Juliet'in yanına gömer. Juliet'in

mezarını açan Romeo, zehri içip onun yanında ölür. Rahip Lawrence, Juliet'i kurtarmak için geldiğinde Juliet, Romeo'yu sorar, onu yanında ölü bulduğunda, onu dudaklarından öpüp aynı zehir ile ölmek ister. Romeo'nun dudaklarında zehir kalmayınca Romeo'nun hançerini göğsüne saplayarak öldürür kendini. Bu durum üzerine Rahip ailelere olanları anlatır. Capulet ve Montague ailesi barışlılar (Atlı, 2021: 8-10).

Nesteren'in Olay Örgüsü

Nesteren'in vakası Kabil'de geçer. Kabil Meliği olan Gazanfer ile Behram kardeşlerdir. Gazanfer, halk tarafından sevilmeyen zalim bir yöneticidir. Behram ise halk tarafından sevilen veliahttır. Adı geçen iki kardeşin çocukları olan Nesteren ve Hüsrev de birbirlerine âşıkırlar. Gazanfer, halk arasındaki kendisine karşı olan hoşnutsuzluğun müsebbibi olarak gördüğü kardeşi Behram'a ülkeyi terk etmesini söyler. Behram buna karşı çıkar. Gazanfer ile Behram arasında geçen sözlü tartışma, Gazanfer'in Behram'a tokat atması ile başka bir boyut kazanır. Behram, oğlu Hüsrev'e bunun bir namus meselesi olduğunu ve öcünü alması için Kabil Meliği Gazanfer'i öldürmesi gerektiğini söyler. Hüsrev, bir gece Gazanfer eşi Nesrin ile uyurken odalarına girer ve Gazanfer'i düelloya davet eder. Bu mücadelede Hüsrev, Gazanfer'i öldürür. Hüsrev'de gönlü olan Nesrin, cinayeti üstlenir. Mahkeme kararı gereğince Nesrin asılacaktır. Ancak Hüsrev sonra halk mahkemesinde işlediği cinayeti itiraf eder. Mahkeme Hüsrev'in ülke için gösterdiği yararlılıkları göz önünde tutarak asılması yönündeki talepleri reddeder. Nesteren, bunun üzerine babasını öldürenin sevdiği adam olduğunu öğrenir ve aynıyla karşılık verip onu öldürmeye yemin eder. Nesteren, bu iş için iri yapılı Bender'e Hüsrev'i öldürmesi karşılığında kendisiyle evleneceğinin sözünü verir. Ama diğer taraftan da sürekli ikilem yaşar. Bir an Hüsrev'in ölümünü ister, başka bir an bundan vazgeçer. Hüsrev'i öldürmeye giden Bender, Hüsrev'i öldürmez sadece yaralar. Hüsrev ordunun başında yeni bir sefere çıkar. Bu seferden zaferle dönmesi hâlinde Nesteren'den evleneceğine dair söz alır. Hüsrev, savaştan zaferle döner. Gerdek gecesi Hüsrev'i öldürmeyi düşünen Nesteren, önce kendisi zehir içer ve ölür. Ardından sevgilisinin öldüğünü gören Hüsrev, hançer ile kendisini öldürür (Karaburgu, 2010: 324, 325).

Şahıs Kadroları

Romeo ve Juliet

Escalus: Verona Prensi / **Paris:** Prensin akrabası olan genç bir kont / **Montague-Capulet:** Birbiriyle kavgalı iki ailenin başları / **Romeo:** Montague'nün oğlu / **Mercutio:** Prensin akrabası ve Romeo'nun arkadaşı / **Benvolio:** Montague'nün yeğeni ve Romeo'nun arkadaşı / **Tybalt:** Lady Capulet'in yeğeni / **Rahip Lawrence:** Fransisken mezhebinden / **Rahip John** / **Balthasar:** Romeo'nun uşağı / **Juliet:** Capulet'in kızı / **Dadı:** Juliet'in dadısı

Nesteren

Gazanfer: Kabil Meliği, Nesteren'in babası / **Behram:** Şehzade sonra cüluseder, Hüsrev'in babası / **Hüsrev:** Behram'ın oğlu / **Nesteren:** Gazanfer'in kızı / **Nesrin:** Gazanfer Şah'ın hatunu, Melike ve Nesteren'in üvey validesi / **Hürmüz:** Nesteren'in süt Annesi / **Bender:** Şüceandan bir asil, Hüsrev'le çarpışan delikanlı

Eserlerdeki roller karşılaştırıldığında şu şekilde bir tablo ortaya çıkmaktadır:

WILLIAM SHAKESPEARE'İN “ROMEO VE JULIET” İLE ABDÜLHAK HÂMÎT TARHAN'IN
“NESTEREN” ADLI TİYATROLARI ÜZERİNE MUKAYESELİ BİR İNCELEME

<i>Romeo ve Juliet</i>	<i>Nesteren</i>
Romeo	Hüsrev
Juliet	Nesteren
Montague	Behram
Capulet	Gazanfer
Paris	Bender
Dadı	Hürmüz

Oyunlarda; Romeo ile Juliet ve Hüsrev ile Nesteren birbirlerini seven gençlerdir. Montague ve Behram genç kızları seven erkeklerin babasıdır. Capulet ve Gazanfer de genç erkekleri seven kızların babasıdır. Paris ve Bender ise genç kızlar için erkek gençlerle düelloya giren karakterlerdir. Dadı ve Hürmüz ise genç kızlarla dertleşen, onların yanında olan kadınlardır.

Mekânlar

<i>Romeo ve Juliet</i>	<i>Nesteren</i>
Verona'da geçmektedir.	Kabil'deki bir saraydır.

Romeo ve Juliet'te olaylar özellikle Capulet'in evinde geçmektedir. Romeo ve Juliet'in baloda karşılaşmaları ve aşklarını itiraf ettikleri balkon sahnesi Capulet'in evinde vuku bulmuştur.

Oyunların Kurgusundaki Benzerlik ve Farklılıklar

Nesteren oyunundaki çoğu motif *Romeo ve Juliet* adlı tiyatro eseri ile benzerlik göstermektedir. Görülen farklılıklar ise benzer motiflerin sanatçılar tarafından kültürleri gereği kendi değerleri çerçevesinde ele alışları etrafında çeşitlenmiştir.

Benzerlikler

1. Her iki oyunda da aşk teması ön plandadır. *Romeo ve Juliet* oyununda esere isim veren karakterlerin aşkı ön plandadır. *Nesteren*'de ise Hüsrev ile Nesteren'in aşkı etrafında olaylar gelişmektedir.

2. İki oyunda da âşıkların ailesi birbirine düşmandır. Eserlerde iki düşman aile arasındaki husumete dayalı olaylara yer verilmektedir.

3. Romeo ve Juliet, Verona şehrinin zengin ve asil ailelerine mensuptur. Nesteren ve Hüsrev, Kabil Meliği olan Gazanfer ile Behram'ın çocuklarıdır. İki aile de toplumun üst sınıfına mensup tabakadan seçilmişlerdir.

4. Her iki oyunda, kadın kahramanların en yakınındaki kadınlarla dertleşmelerinin olduğu sahneler bulunmaktadır. Juliet Dadı'sı ile Nesteren de Hürmüz ile dertleşmektedir.

5. İki oyunda da erkek karakterler kız karakterlerin ailesinden birini öldürmektedir. Romeo Juliet'in kuzeni Tybalt'ı öldürmüştür. Hüsrev Nesteren'in babası Gazanfer'i öldürmüştür.

6. Her iki oyunda, âşıklar birbirleri ile evlenmişlerdir. Sevgililerin yakınlaşmaları, karşılıklı konuşmalar ve kendilerini ifadeden öteye geçmemiştir.

7. İki oyunda da erkek karakterlerin sefere çıkma ya da sürgüne gönderilme olarak şehirden uzaklaştırıldığı görülmektedir.

8. Her iki tiyatro eserinin sonunda erkek kahramanlarla düelloya giren başka erkekler bulunmaktadır. Romeo Paris ile Hüsrev Bender ile kavga etmiştir.

9. İki oyunda da zehirle intihar etme bulunmaktadır. Romeo, Juliet'i öldü sandığı için zehir içerek ölmüştür. Nesteren'de zehir içerek hayatına son vermiştir.

10. İki oyunda da hançer ile intihar etme bulunmaktadır. Romeo'nun öldüğünü gören Juliet hançer ile kendini öldürmüştür. Aynı durum diğer oyunda Nesteren'in ölümü üzerine Hüsrev'in kendini hançerle öldürmesi ile görülmektedir. Bu olaylar oyunlarda şöyle anlatılır:

Romeo:

Ey gözler son kez bakın! Kucaklayın son kez ey kollar!
Ve ey siz nefes kapıları, yasal bir öpüşle mühürleyin
Doyumsuz ölümle yaptığım bu süresiz anlaşmayı!
Gel acı ölüm, gel ey rezil yol gösterici!
Sen, umutsuz kaptan, deniz tutmuş şu yorgun tekneyi
Yalçın kayalara bindiriver artık! Sevgilime! Aşkıma!
(İçer.)
Ey doğru sözlü eczacı! Gerçekten çabuk etkiliyor ilacın.
Ölüyorum işte bir öpücükle.
(Düşüp ölür.)

...

Juliet:

Bu da ne? Canım sevgilimin avucunda bir şişe!
Demek ki zehirden sevgilimin bu vakitsiz ölümü.
Cimri! Hepsini içmiş, bir damla bile
Bırakmadın demek kavuşabilmem için sana?

...

Gelen var! Elimi çabuk tutmalıyım.
Ey hızır gibi yetişen hançer!
(Romeo'nun hançerini kapar.)
Senin kının burası. Orada paslan,
Ben de öleyim.
(Hançeri göğsüne saplar ve Romeo'nun cesedinin üzerine düşer.) (Shakespeare, 2023: 125-128).

Nesteren:

Ne onun fenası ne benim bakam,
maksadım babam için intikam.
İntikam alan da mesul tutulmaz.
(Cebinden bir küçük şişe çıkararak)
İşte hazır, fakat susuz yutulmaz.
(Aldığı su kadehine şişeden bir ecza döker.)
Afvet, ey sebab-i hayatım peder.

Nerde kaldı zehir!

(İçtikten sonra)

Âh! Aman Yarab!..

Bu zehir değil, ateş! Akrep!

Ölüm kolay değil, ne de oyuncak.

(Gittikçe mustarip)

...

Hüsrev:

Dur! Beni bekle... Beraber gidelim!

Serdar değil miyim? Yarınki alay

bensiz yürümez!..

(Hançerle kalbinden bir menfez açar.) (Enginün, 2002: 250-252).

11. İki oyunda 5 bölümden oluşmaktadır.
12. İki oyunda da şiirsel bir dil görülmektedir.

Farklılıklar

1. İki âşğın tanışması farklı olmuştur. Romeo ve Juliet baloda karşılaşmıştır. Nesteren ve Hüsrev ise kuzendirler.

2. *Nesteren*'de erkek karaktere olan gizli bir aşk bulunmaktadır. Nesteren'in üvey annesi olan Nesrin, Hüsrev'e âşıktır. Ancak *Romeo ve Juliet*'te böyle bir durum görülmez. Romeo oyunun başında Rosaline'ye bir aşk beslemektedir.

3. İki oyunda da bulunan kız karakterin ailesinden birini öldürme olayının sonucu farklılık göstermektedir. Juliet, Romeo'nun kuzenini öldürmesi üzerine kin beslemez. Ancak Nesteren babası Gazanfer'in ölümü üzerine Hüsrev'i öldürmek istemiştir.

4. İki oyunda da erkek karakterlerin şehirden uzaklaştırıldığı görülmektedir. Ancak Romeo, Tybalt'ı öldürdüğü için Mantua'ya sürgün edilmiştir. Hüsrev ise Nesteren'e zaferle döneceğine söz vererek sefere çıkmıştır.

5. İki oyunda da yer alan düellonun sonucu farklılık göstermektedir. Hüsrev ile Bender arasında geçen çarpışma da Bender Hüsrev'i yaralamaktadır. Ancak Romeo'nun Paris ile kavgası, Paris'in ölümü ile sonuçlanmıştır.

6. Her iki eserde de ölüm zehir ve hançer ile gerçekleşmiştir. Ancak *Romeo ve Juliet* oyununda erkek karakter zehir ile kız karakter hançer ile ölmüştür. *Nesteren*'de ise durum tam tersi şekilde görülmektedir.

7. Romeo ve Juliet'in ölümü üzerine kavgalı olan Montague-Capulet aileleri Rahip Lawrence'in olayları anlatması üzerine barışmaktadırlar. *Nesteren*'de böyle bir olay yaşanmamıştır. Oyun, Nesteren ile Hüsrev'in ölümü üzerine son bulmaktadır.

Sonuç

Tanzimat devrinde edebiyatımızda görülen Batılılaşma hareketi, özellikle, Batı eserlerinin çevirisi ile sağlanmıştır. Batı ülkelerine gitmiş, oranın kültürü hakkında bilgi sahibi olmuş, yabancı dil bilgisine sahip yazar ve şairler, ülkenin kurtuluşunu Batı'ya yönelmekte bulmuş ve bunun için edebiyatımıza yeni türler ile alışılmışın

dışında konular getirmişlerdir. Bu dönemde hayatımıza giren tiyatro, doğal olarak birçok yabancı edebiyatın yansımından izler taşımaktadır. Abdülhak Hâmit okuduğu çoğu oyun yazarından etkilenecek, oyunlarında bu eserlerden yansımalara yer vermiştir.

Araştırmacılar tarafından, *Romeo ve Juliet*'in yanı sıra, *Nesteren* sıklıkla Pierre Corneille'nin *Le Cid* adlı oyunu ile karşılaştırılmıştır. İki oyunun da olay örgüleri, şahıs kadroları, mekânları birbiri ile örtüşmektedir. Benzerliklerinin yanı sıra farklılıkları üzerinde de durulmaktadır. Türk Rus Savaşı'ndan esinlenerek yazılan *Nesteren*'in Doğu'ya has bakış tarzını yansıttığı ve Batı'daki eserlerle arasındaki en büyük farklılığın bu olduğunu düşünülmektedir (Sakallı, 2015: 254). Kaynağını Doğu'dan alan *Nesteren*, kaynağı Batı olan *Romeo ve Juliet* ile, *Le Cid* adlı oyun ile mukayesesinde olduğu gibi, özellikle aşk teması üzerinde birleşmektedir. Edebiyatın evrensel temlerinden biri olan aşk, hiç şüphesiz, mitik dönemlerden bu yana insanlık tarihi boyunca hem sözlü hem de yazılı edebiyatta bütün yönleriyle işlenmiş konulardan biridir. Bu da bizleri 16. yüzyıl İngiltere'sinde ve Türk dünyasında bilhassa aşk konusunun işlenişinde benzer yaklaşımlar olduğu düşüncesine yönlendirmektedir (Dilek, 2010: 71).

Benzerlik gösteren diğer bir husus ise âşıkların ölümlerinin zehir ve hançer ile olmasıdır. Evlenerek kavuşan âşıklar, daha birbirlerinin olamadan hayatlarına son vermişlerdir. Hikâyenin sonunda birbirine kavuşamayan âşıklar okuyucunun aklından çıkmayan bir serüvene sahiptir. Bu iki eser farklı kültürlerden de olsa bizleri benzer bir hissiyat ile karşılaştırmaktadır; ölümün getirdiği bir hicran.

Kaynaklar

- Akkaya, T. M. (2019). *Tanzimat'tan 20. Yüzyıl Başına Kadar (1839 –1900) Yeni Türk Edebiyatında İngiliz Dili ve İngilizce Edebiyatın Varlığı ve Etkileri* (Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Atlı, S. (2021). *Hüsn ü Aşk ile Romeo ve Juliet'in Anlatı Tekniği Açısından Karşılaştırılması* (Yüksek Lisans Tezi). İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Malatya.
- Dilek, İ. (2010). Aşkın İki Yüzü Tek Hâli: Âşık Garip Hikâyesi ile Romeo ve Juliet'in Mukayesesı. *Millî Folklor*, 22(87), 58-71.
- Enginün, İ. (1977). *Türk Edebiyatında Shakespeare Tanzimat Devrinde Tercüme ve Tesiri*. İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Enginün, İ. (2002). *Abdülhak Hamid Tarhan'ın Tiyatroları VII Macera-yı Aşk, Nesteren, Zeynep, Hakan*. İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Karaburgu, O. (2010). *Abdülhak Hamid Tarhan'ın Tiyatro Eserleri Üzerinde Bir Araştırma ve İnceleme* (Doktora Tezi). Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Denizli.
- Sakallı, F. (2015). Pierre Corneille'nin “Le Cid” İle Abdülhak Hamid'in “Nesteren” Adlı Tiyatroları Üzerine Mukayeseli Bir İnceleme. *V. Uluslararası Karşılaştırmalı Edebiyat Bilimi Kongresi Yerel Bağlımlar Küresel Yakınlıklar Edebiyatta, Kültürde ve Sanatta Geçişler, Kopuşlar, Yenileşmeler* s. 247-255. Mersin.
- Shakespeare, W. (2023). *Romeo ve Juliet*. (Çev. Özdemir Nutku). İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Yuva, G. M. (2011). *Modern Türk Edebiyatının Fransız Kaynakları*. İstanbul: İletişim Yayınları.